

REGISTERBLAD**Område av riksintresse för naturvård i Östergötlands län****Områdesnummer:** NRO 050 099**Områdesnamn:** Bjäsättersdalgången**Kommun:** Linköping**Areal:** 27 ha**Registrerat av:** Jens Johannesson**Datum för registrering:** 2008-08-21**Kartblad:****Naturgeografisk region:****Kust/havsregion:****Regionindelning för sjöar och vattendrag:****Agrara kulturlandskapsregioner:****Landskapsform:****Riksvärde**

	Naturbetesmark	Flora
--	----------------	-------

Värdeomdöme:

De långvarigt hävdade hagmarkerna i Bjäsättersdalgången hyser en artrik och synnerligen intressant flora. De mångskiftande hagarna med en av handelsgödsel opåverkad riklig ängsflora bildar tillsammans med byarna Bjäsätter, Säldekärr samt övriga gårdar en utomordentligt värdefull natur- och kulturmiljö. Variationen i dalgångens natur skapar förutsättningar för ett ytterst artrikt växt- och djurliv med mycket höga biologiska värden.

Huvudkriterier:**Förutsättningar för bevarande:**

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna naturbetesmarker. Områdets naturvärden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledningar och vägdragningar.

Säkerställande:

Området ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet: 80-29, 30 och 32. Området ingår också i Östergötlands läns bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden nr: 120. Objektet vid Tokorp är naturreservat. Objekten vid Tokorp och Bjäsätter-Gatan ingår i Natura 2000. Objektet Säldekärr saknar skydd.

Områdets huvuddrag:

Bjäsätter by ligger söder om sjön Bjän vid Bjäbäckens utlopp i den norra skogsbygden i Östergötland. Byn med två gårdar har medeltida anor. Här finns idag ett 40-tal rödmålade träbyggnader, samt en

kvorn och en såg, som är kulturhistoriskt intressanta.

Hagmarken öster om Bjäsätters by (Bjäsätter-Gatan) breder ut sig uppe på östra dalsidan. Hagmarken är stor och omges av tät barrskog. Den lägre södra delen utgörs av en träd- och buskrik mark. Den större norra delen ger ett öppet intryck med mycket ljung och enebuskar. Den har en karaktär av utmark. Den träd- och buskrika hagmarken är relativt plan men blockrik. Fuktstråket som rinner genom hagen är bevuxet med al, björk och hassel. I de öppna fuktiga partierna växer ängsull, smörbollar och annan högörtängsvegetation. I hagmarken finns en lång rad för hagmarker karakteristiska arter. Den ljung- och enbuskklädda öppna hagmarken är blockrik. Berghällar gör den småkuperad. Örnbräken bildar här och var täta mattor. Gran och tall växer i två dungar. I kanten mot skogen vandrar björk, gran och tall in. Markvegetationen är i huvudsak hed- och torrängsartad. Här växer rikligt med stagg, betad ljung, ängsvädd. Blåsuga, darrgräs och ögontröst är andra slätter- och betesgynnade arter i hagen. Här finns bland annat den sällsynt förekommande ljungögontrösten. I större delen av hagarna syns inga negativa spår av gödselpåverkan.

De långvarigt hävdade hagmarkerna vid gården Säldekärr hyser en artrik och synnerligen intressant flora. De mångskiftande hagarna med en av handelsgödsel opåverkad riklig ängsflora bildar tillsammans med byn Säldekärr, meandrande bäck, diken, åkrar och blandskog en utomordentligt värdefull naturmiljö. Denna variation skapar förutsättningar för ett ytterst artrikt växt- och djurliv med mycket höga biologiska värden. Bymiljön är kulturhistoriskt intressant. De långvarigt hävdade hagmarkerna med den rika ängsfloran har också kulturhistoriska värden.

Säldekärrs hagmarker utgörs av en blockrik öppen hagmark sydöst om gården. I anslutning till ladugården finns en blandlövhagmark och i en block- och bergrik sluttning väster om gården slingrar sig en träd- och buskbärande hagmark. Enebuskar växer spritt i den blockrika, svagt kuperade öppna hagmarken. Här och var går berget i dagen. Här växer rikligt med slätter- och betesgynnade arter. Kattfot, betad ljung, klasefibbla, knägräs, solvända, jungfrulin, slättergubbe, darrgräs, brudbröd, stagg, svinrot och sommarfibbla kan nämnas. Här finns många olika vegetationssamhällen representerade, allt från blåbär- lingonrished, örtrik ljunghed, till artrik friskäng. Enstaka grova ekar står i hagen. Blandlövhagmarken innehåller stora ekar och björkar samt hassel, en, yngre asp, al och björk. I öppna partier växer en hävdgynnad flora. Hagen väster om gården innehåller såväl torrängsväxter som fuktstråk med högörtflora samt friskängsvegetation och avsnitt med hassel, en, nypon samt andra trädslag.

Hagmarkerna vid Tokorp i övre delen av Bjäsättersdalgången utgörs av öppen blockrik hage som övergår i en brant buskrik sluttning. På östra sidan av vägen finns en ekhagmark med stora grova ekar. Den långsträckt betade sluttningen är bevuxen med tuktd hassel, brakved och nyponsnår. Här växer en del betad apel, yngre gran och björk. Markvegetationen är artrik med en lång rad slätter- och betesgynnade växter. I norr planar hagen ut. På denna något artfattigare mark står stora grova ekar. Den buskrika sluttningen övergår i söder i en öppen blockrik del. Ett fuktstråk slingrar sig fram mitt i hagen mellan de många blocken. En och nypon växer spritt i hagen. Ekhagen är blockrik. Stora grova ekar växer tillsammans med vildapel och rönn. Mindre enar, nypon, björk finns också i hagen. Den södra delen är artrik. Friskängsvegetation dominerar.

Anmärkningar: Ingår i naturvårdsprogram (klass 1) samt bevarandeplan på regional och nationell nivå.

Referenser:

Länsstyrelsen i Östergötlands län, 1994: Bevarandeplan för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen 1994:2. Linköping.
 Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.
 Linköpings kommun, 2007. Naturvårdsprogram för Linköpings kommun.